

Turvallinen lääkehoito -opas

Emilia Laukkanen, sh, TtT
Projektikoordinaattori, projektipäällikkö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Turvallinen lääkehoito –oppaan päivitys

- Turvallinen lääkehoito –opas päivitettiin STM:n toimeksiannosta
- Fimea koordinoi
 - Projektityöryhmässä asiantuntijoita STM:stä, AVIsta, Valvirasta ja Fimeasta
- Julkaistiin 12.2. STM:n julkaisusarjassa

Sidosryhmät mukana päivitystyössä

- Kysely oppaan päivitystarpeista syksyllä 2019
 - Työpaja keväällä 2020, teemana lääkitysturvallisuuden johtaminen
 - Puhelinaika keväällä 2020, teemana lääkehoidon osaaminen
 - Lausuntokierros kesällä 2020
 - Sidosryhmätilaisuus marraskuussa 2020
 - Lisäksi asiantuntijoiden vertaisarviointi keväällä ja syksyllä 2020
- Oppaan päivitys sidosryhmiltä saatujen palautteiden ja toiveiden pohjalta

Implementointiprojekti

- Tavoitteena jalkauttaa opas käytäntöön
 - Yksikkökohtaiset, laadukkaat ja ajantasaiset lääkehoitosuunnitelmat
 - Tietoisuus oman yksikön lääkehoidon erityispiirteistä ja riskeistä
 - Lääkitysturvallisuuden edistäminen!
 - Implementoinninkaan tavoitteena ei ole määritellä, kuka saa toteuttaa lääkehoitoa
- Webinaareja, työpajoja, koulutusmateriaalia, Turvallinen lääkehoito – sivusto, UKK -palsta...
- Yhteistyössä Valviran, AVIn, STM:n ja Potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen kanssa

Turvallinen lääkehoito -oppaan tavoitteista

- Oppaan tavoitteena on **tukea lääkehoitoa toteuttavia yksiköitä lääkehoitoprosessin turvallisuuden varmistamisessa**
 - Ei yksikkökohtaisia ohjeistuksia
- Tavoitteena on myös, että **toiminta- ja työyksiköt ja niissä työskentelevät työntekijät tunnistavat, minkä tasoisia lääkehoidon tarpeita heidän asiakkailtaan ja potilaillaan esiintyy, minkälaista lääkehoitoa toiminta- ja työyksikössä toteutetaan, millaista osaamista se edellyttää, miten lääkehoidon prosessi heillä toimii sekä mitä lääkitysturvallisuusriskejä edellisiin liittyy**
- Ohjeita siihen, **miten ja miksi toiminta- ja työyksikön lääkehoitosuunnitelma tulee laatia ja keiden toimesta**
 - Liitteenä lääkehoitosuunnitelman mallipohja

Oppaan tavoitteista

- Opas on **suositus**, joka valmisteltiin viranomaisyhteistyönä
 - Lainsäädännön vaateiden lisäksi opas **suositaa hyviä toimintakäytäntöjä** koko lääkehoitoprosessiin ja osaksi lääkitysturvallisuuskulttuurin edistämistä
 - Sisällössä on huomioitu viranomaisten valvonta- ja ohjaustyössä toistuvasti eteen tulleet havainnot ja kentän kysymykset
- **Oppaan suosituksia noudattamalla yksikön lääkitysturvallisuus on hyvällä mallilla**
 - Suosituksia joudutaan kuitenkin usein soveltamaan, mutta perustellusti
 - Kuinka voidaan taata lääkehoidon turvallisuus?
 - Huomioitava aina yksikössä toteutettava lääkehoito ja siihen liittyvät erityispiirteet
- **Oppaan tavoitteena tai tehtävänä ei ole määritellä, kuka saa toteuttaa lääkehoitoa**

Mitä uutta oppaassa on?

- **Lääkehoitosuunnitelman mallipohja**
- Suunnattu aiempaa selkeämmin myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisiin yksiköihin
- Yksityis- ja yksikkökohtaisia ohjeistuksia vain rajoitetusti
- Joitakin suosituksia tarkennettu, esim. osaamisen varmistaminen
- Lääkäreiden roolia nostettu esille aiempaa enemmän
- Työnantajan vastuu turvallisen lääkehoidon edellytyksistä
- Farmaseuttisen osaamisen rooli lääkehoidon turvallisuudessa
- Lääkitysturvallisuuden johtaminen

Lääkehoitosuunnitelman mallipohja

- Käytännön työkalu avuksi lääkehoitosuunnitelman laatimiseen
- Esimerkkiotsikot ja apukysymykset
- Saatavilla Word –tiedostona
 - Muokattavissa omiin tarpeisiin sopivaksi

Ei valmiita ratkaisuja – tavoitteena kannustaa teemojen pohtimiseen oman yksikön näkökulmasta

Lääkehoitosuunnitelma

Oppaan keskiössä lääkehoitosuunnitelma

- Lääkehoitoa toteuttavan yksikön työväline turvallisen lääkehoidon osa-alueiden määrittämiseen ja hallintaan
- Lääkehoitosuunnitelman avulla voidaan kehittää esimerkiksi yksiköiden lääkehoidon prosessia ja lisätä ymmärrystä lääkitysturvallisuudesta
- Lähtökohtana on, että lääkehoitosuunnitelma on käytössä kaikissa lääkehoitoa toteuttavissa yksiköissä
- Työyksikön lääkehoidon toteutuksen tulee pohjautua ajantasaiseen, vähintään vuosittain tarkastettuun ja tarvittaessa päivitettyyn, työyksikkökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan
 - Moniammatillisuus!
- Lääkehoitosuunnitelman tärkein ominaisuus on, että se vastaa sisällöltään sen lääkehoitoa toteuttavan yksikön tarpeita, missä sitä käytännössä sovelletaan
- Organisaatiotasolla lääkehoitosuunnitelmalla tarkoitetaan ohjausasiakirjaa, joka määrittelee lääkehoitoon, lääkehoidon turvallisuuteen ja yksikkökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan liittyvät tehtävät ja vastuut organisaatiossa. Varsinainen lääkehoitosuunnitelma tehdään sekä toiminta- että työyksikkötasolla organisaatiosta ja yksiköstä riippuen
- Kuvataan, kuinka lääkehoitoa toteutetaan yksikössä
 - Pohditaan lääkitysturvallisuutta oman yksikön näkökulmasta

Onko kaikkien tehtävä lääkehoitosuunnitelma Turvallinen lääkehoito -oppaan mallipohjaan?

Lääkehoitosuunnitelman mallipohja on laadittu viranomaisyhteistyönä avuksi ja tueksi yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman laadintaan. Mallipohjaa voi hyödyntää soveltuvin osin ja siihen voi halutessaan lisätä oman yksikön näkökulmasta tärkeitä teemoja. Jokainen yksikkö voi halutessaan käyttää myös omaa, hyväksi havaittua lääkehoitosuunnitelman pohjaa

- **Tärkeintä on kuitenkin, että on olemassa työyksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma!**
 - **Esim. sairaalassa osasto on työyksikkö**
 - **Toimintayksikkökohtainen (eli sairaalan tasolla tehty) ei riitä -> eri osastoilla on erilaisia potilaita ja erilaisia lääkehoitoon liittyviä käytäntöjä -> erilaiset riskit**
 - **Kuitenkin yhteiset linjaukset tehdään sairaalatasolla**

Sisältö esimerkiksi

- Yksikön kuvaus
- Millaista lääkehoitoa yksikössä toteutetaan?
 - Vaativuustaso?
- Lääkehoitoon liittyvät riskit ja riskilääkkeet
 - Myös pkv- ja huumausainelääkkeet
- Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen
 - Myös ilmoittaminen
- Lääkehoitoon liittyvät vastuut
- Kuka voi toteuttaa lääkehoitoa?
- Miten osaaminen varmistetaan?
 - Myös perehdytys ja täydennyskoulutus
- Lääkehoidon prosessiin liittyvät käytännöt
 - Esim. lääkkeiden säilyttäminen ja jakaminen, lääkehoidon dokumentointi, potilaan tunnistaminen
- Seuranta- ja palautejärjestelmät

Kiitos!

emilia.laukkanen@fimea.fi

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8682-4>